

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΡΟΣ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ,
ΑΠΟ ΕΜΑΣ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ

* * *

Τιμώτατοι αδελφοί Αρχιερείς και τέκνα εν Κυρίω εύλογημένα,

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης μᾶς ἀξίωσε καί πάλι νά εἰσέλθουμε στήν ψυχωφελῆ περίοδο τοῦ Κατανυκτικοῦ Τριωδίου καί νά φθάσουμε στήν Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, στό στάδιο τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων, πού εἶναι πλήρες ἀπό δωρήματα τοῦ οὐρανοῦ καί ἀπό εύφροσύνη σταυροαναστάσιμη. Κατά τὸ εύλογημένο αὐτὸ διάστημα ἀποκαλύπτεται μὲ εύκρίνεια ὁ πνευματικὸς πλοῦτος καί ὁ δυναμισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί ἡ σωτηριολογικὴ ἀναφορὰ ὅλων τῶν ἐκφάνσεών της.

Πολλὰ διδαχθήκαμε ἤδη ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια τοῦ Φαρισαίου, ἡ ὁποία εἶναι ἀδιέξοδη καί δικαίῳ τὸν ἑαυτὸ μας. Διδαχθήκαμε ἀπὸ τὸν ἄγνοο ἠθικισμὸ καί τὴν σκληροκαρδία τοῦ μεγαλύτερου ἀδελφοῦ ἀπὸ τὴν παραβολὴ τοῦ ἀσώτου. Διδαχθήκαμε ἀπὸ τὴν ἀπονία καί τὴν καταδίκη ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀδιαφόρησαν γιὰ ὅσους «ἐλάχιστους ἀδελφούς» τοῦ Κριτῆ εἶναι πεινασμένοι, διψασμένοι, ξένοι, γυμνοί, ἄρρωστοι καί φυλακισμένοι. Φανερώθηκε σὲ ὅλους μας ἡ ἀξία καί ἡ δύναμη τῆς ταπεινώσεως καί τῆς μετανοίας, τῆς συγχωρητικότητος καί τῆς ἐλεημοσύνης, στάσεων, στήν καλλιέργεια τῶν ὁποίων μᾶς καλεῖ μὲ ἔμφαση ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν περίοδο πού ἀρχίζει ἀπὸ σήμερα.

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι ὁ κατάλληλος καιρὸς γιὰ πνευματικὴ, ψυχικὴ καί σωματικὴ κάθαρση καί ἄσκηση. Αὐτὰ περνᾶνε, ὅπως ἀκούσαμε στήν εύαγγελικὴ περικοπὴ πού διαβάστηκε πρὸ ὀλίγου, μέσα ἀπὸ τὴ νηστεία, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπεται νά τηρεῖται «πρὸς τὸ θεαθῆναι» ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὰ περνᾶνε ἐπίσης καί μέσα ἀπὸ τὴν συγχωρητικότητα πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας: «Ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καί ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος»¹.

¹ Ματθ. στ', 14.

Αὐτὸ ἐξάλλου τὸ ὁμολογοῦμε καθημερινὰ στὴν Κυριακὴ προσευχὴ μὲ τὸ «ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»².

Χθές, Σάββατο τῆς Τυροφάγου, ἡ Ἐκκλησία τίμησε τὴ μνήμη τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἁγίων ποὺ ἔλαμψαν μὲ τὴν ἀσκησὴ τους. Οἱ ἅγιοι δὲν εἶναι μόνο πρότυπα τῶν πιστῶν στὸν καλὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς μας μὲ τὸν Χριστὸ καὶ σύμφωνα μὲ τὸν Χριστό, ἀλλὰ καὶ συνοδοιπόροι, φίλοι καὶ ἀρωγοὶ στὸν ἀσκητικὸ δρόμο τῆς νηστείας, τῆς μετανοίας καὶ τῆς ταπεινώσεως. Δὲν εἴμαστε μόνοι στὴν προσπάθειά μας, ἀλλὰ ἔχουμε τὸ Θεὸ νὰ μᾶς εὐλογεῖ, τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς μάρτυρες νὰ μᾶς συμπαραστέκονται, καὶ τὴν πρώτη τῶν ἁγίων Θεοτόκο νὰ μεσιτεύει γιὰ ὅλους μας πρὸς τὸν Κύριο. Ἡ ἀγιότητα εἶναι τεκμήριο τῆς δυνάμεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου, μέσα στὴν Ἐκκλησία, μὲ τὴ συμμετοχὴ στὰ ἱερὰ μυστήρια καὶ μὲ τὴν τήρηση τῶν θείων προσταγμάτων. Δὲν ὑπάρχει «ἀδάπανος εὐλάβεια» καὶ «εὐκολος Χριστιανισμός», οὔτε «πλατεῖα πύλη» καὶ «εὐρύχωρος δρόμος», ποὺ νὰ ὀδηγεῖ πρὸς τὴν οὐράνια Βασιλεία³.

Ἡ Ἐκκλησία συνεχῶς μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἀτομικὸ, ἀλλὰ ἐκκλησιαστικὸ γεγονός, κοινὸ ἄθλημα. Κατὰ τὴν θεοσκέπαστη Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ἀποκαλύπτεται ἡ καθοριστικὴ γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ σημασία τῆς συμμετοχῆς στὴ ζωὴ τῆς κοινότητας, στὴ χριστιανικὴ οἰκογένεια καὶ τὴν ἐνορία ἢ, ἀντίστοιχα, στὸ μοναστικὸ κοινόβιο. Ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐξάρουμε τὴ λειτουργία τῆς χριστιανικῆς οἰκογένειας ὡς κοινότητας ζωῆς γιὰ τὴ βίωση τῆς πνευματικότητας τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς. Ὁ προκάτοχός μας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀποκάλεσε τὴν οἰκογένεια «Ἐκκλησία μικρὴ»⁴. Ὄντως, στὴν οἰκογένεια συντελεῖται ἡ ἐκκλησιοποίηση τῆς ὑπάρξεώς μας, ἀναπτύσσεται ἡ αἴσθησις τοῦ κοινωνικοῦ καὶ κοινοτικοῦ χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπινου βίου καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἡ ἀγάπη, ὁ ἀλληλοσεβασμὸς καὶ ἡ ἀλληλεγγύη, βιώνονται ἡ ζωὴ καὶ ἡ χαρὰ τῆς συμβίωσης ὡς θεία δωρεά. Ἡ κοινὴ προσπάθεια ἐφαρμογῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κανόνα καὶ τοῦ ἡθους τῆς νηστείας στὰ πλαίσια τῆς οἰκογένειας, ἀναδεικνύει τὸν χαρισματικὸ χαρακτῆρα τῆς ἀσκητικῆς βιοτῆς καί, εὐρύτερα, τὴν βεβαιότητα ὅτι ὅλα τὰ ἀληθινὰ, τὰ σεμνὰ καὶ τὰ δίκαια στὴ ζωὴ μας προέρχονται ἀνωθεν, ὅτι, παρὰ τὴ δικὴ μας συνεργία καὶ συμβολή, ὑπερβαίνουν, ἐν τέλει, τὸ ἀνθρωπίνως ἐφικτὸ καὶ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα. Ἐξάλλου, ἡ κοινότητα τοῦ βίου, ἡ ἀγάπη πρὸς ἀλλήλους ποὺ δὲν ἀναζητᾷ τὸ προσωπικὸ συμφέρον, καὶ ἡ συγχωρητικότητα δὲν ἀφήνουν χώρο στὸν δικαιοματισμὸ καὶ τὴν αὐταρέσκεια. Ἐκφραση αὐτοῦ τοῦ πνεύματος «κοινῆς ἐλευθερίας» καὶ εὐχαριστιακοῦ ἀσκητισμοῦ ἀποτελεῖ ἡ ἀδιάσπαστη σύνδεσις νηστείας, φιλανθρωπίας καὶ συμμετοχῆς στὴν ἐνοριακὴ καὶ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ βίωση τοῦ «σαρακοστιανοῦ κλίματος» στὴ χριστιανικὴ οἰκογένεια ὀδηγεῖ στὸ βάθος τῆς ἀλήθειας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας καὶ ἀποτελεῖ κοιτίδα καὶ ἀφετηρία χριστιανικῆς μαρτυρίας στὴν ἐκκοσμικευμένη σύγχρονη κοινωνία.

Εὐχεσθε, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, νὰ διατρέξουμε ὅλοι μὲ ἔνθεο ζῆλο τὸ στάδιο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς μὲ νηστεία καὶ μετάνοια, μὲ προσευχὴ καὶ κατάνυξη, εἰρηνεύοντας μὲ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ μὲ τοὺς ἄλλους, κοινωνώντας τὴ ζωὴ,

² Ματθ. στ', 12.

³ Πρβλ. Ματθ. ζ', 13-14.

⁴ Ἰ. Χρυσόστομος, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν, κ', PG 62, 143.

ἀναδεικνυόμενοι «πλησίον» ὅσων βρίσκονται στήν ἀνάγκη μὲ ἔργα φιλάνθρωπα, συγχωρώντας ἀλλήλους καὶ δοξολογώντας γιὰ ὅλα τὸ ὑπερουράνιο ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐλέους, δεόμενοι πρὸς Αὐτὸν νὰ εὐδοκήσει νὰ φθάσουμε μὲ καθαρισμένη τὴ διάνοιά μας στὴ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα καὶ νὰ προσκυνήσουμε μὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση τὴν λαμπροφόρα Ἀνάστασή Του.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή 2024

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεὸ εὐχέτης ὅλων σας

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, ἰζ' Μαρτίου, ἀμέσως μετὰ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον.